

Afsøgning af grænsen for design. Side-løbende med det faglige spor på Cumulus-konferencen *Borderlines - pushing design over the limit* blev der arrangeret en udstilling med særlige objekter fra deltagernes hjemlande. Ideen var, at sammenstillingen af forskelligartede artefakter frembringer nye grænseflader af betydning og dermed nye betydningsrum, der kan befordre ny kreativitet.
Foto: Mads Nygaard Folkmann

På tærsklen til en ny designforståelse - konference om fremtidens udfordringer

I en tiltagende kompleks og globaliseret verden, hvor vi mødes af nye klimamæssige, økonomiske og sociale udfordringer, er det vigtigt at spørge til den rolle, design kan spille. Og ikke mindst spørge til, hvad det er for en forståelse af design, der er påkrævet, hvis design skal åbne sig mod det 21. århundrede. Det var afsættet for den seneste Cumulus-konference, *Borderlines - pushing design over the limit*, som blev afholdt i Genk i Belgien den 26.-29. maj 2010.

Af Mads Nygaard Folkmann

Selve Cumulus-samarbejdet vidner om, hvor vigtig diskussionen om design er i dag. Cumulus startede som en mindre platform for samarbejde om uddannelse og forskning blandt skoler og universiteter med uddannelser inden for kunst, design og medier. I dag har samarbejdet udviklet sig, og de ca. 250 deltagere

på konferencen i Genk kom fra hele verden. Udfordringerne for design er et anliggende i alle dele af verden og kan bedst diskuteres i et internationalt forum, hvor idéer og erfaringer kan udveksles på kryds og tværs.

“Design er en måde at stille spørgsmål på”

Design over nye grænser

Konferencens tema var, at fremtiden kalder på en foranderlig og dynamisk designforståelse. Med en åben diskussion af designets rolle som en særlig tilgang til løsningsforslag og omsættelse af kreative processer til innovation – dvs. som en særlig tænkning, en *designtænkning* – står vi bedre rustet til at møde fremtiden.

Re-industrialisering. Konferencens hjemby, Genk, er en mineby af en type, som der findes en del af i Europa, og byen står i lighed med mange andre tilsvarende byer over for udfordringen om at genopfinde sig selv. Derfor er minen, der befinder sig tre km fra centrum, ved at blive omlagt til kreativ industri under navnet C-Mine, hvor c'et henviser til det flamske ord 'creativiteit', kreativitet. C-Mine huser bl.a. Katholieke Hogeschool Limburgs Media & Design Academie. Bjerget i baggrunden er skabt af rester af den malm, der er gravet op af den oprindeligt 800 m dybe mine.

Foto: Mads Nygaard Folkmann

Dette var især omdrejningspunktet i åbningstalen af Willy Indeherberge, rektor for Katholieke Hogeschool Limburg, KHLim, der var konferencens værtsinstitution.

”Vi kan se design som et redskab til at åbne for noget nyt, der kan vække forundring og nysgerrighed – på samme måde, som renaissance havde et Wunderkammer af objekter og rariteter, hvor tingene blev forbundet på nye måder,” sagde han.

”Wunderkammeret var en katalysator for kreativitet, og vi kan i dag som i en moderne renaissance forsøge at nyttiggøre den globale forestilling om, hvad der er muligt, til at udvide designforståelsen og til at åbne for alle menneskers talenter. Begreber som co-creation og co-production bliver stadig vigtigere; det kreative potentiale skal forløses, så fremtidens udfordringer kan løses i et samarbejde mellem designere og brugere og med inddragelse af strategiske partnere og interessenter,” forklarede Willy Indeherberge.

Konferencen var derfor lagt an som en eksperimentel udforskning af, hvordan vi kan bruge design, og især af, hvordan

design kan blive bragt ud på ukendt territorium og dér afsøge nye muligheder.

På vippen til re-industrialisering

Konferencens placering i Genk gjorde problemstillingen om at søge mulige svar til fremtidens udfordringer helt konkret. Genk er en gammel mineby, der efter lukningen af byens to store miner i 1980'erne skal genopfinde sig selv som by og som centrum for et driftigt erhvervsliv. Byen står over for en omstilling i en proces af re-industrialisering, der både går i retning af kreative erhverv og i retning af en udvikling af den infrastruktur af små- og mellemstore virksomheder, som ikke kun byen, men hele regionen er præget af.

Byens borgmester, Wim Dries, pegede på potentialet i at se problemer som muligheder.

”Genk har en stærk industriel arv, og det gør omstillingsprocessen svær,” sagde han.

”Men vi har fuld gang i processen med at omdanne den nedlagte mine Winterslag til det kreative og inspirerende område C-Mine, hvor uddannelse, småerhverv, oplevelse og rekreation præger hinanden. Som byforvaltning har vi arbejdet meget på at fungere som en mediator af uddannelses- og byudvikling og udvikling inden for erhverv og økonomi,” forklarede han.

KHLim's Media & Design Academie i Genk er derfor også placeret i C-Mine, hvor en del af konferencen fandt sted.

Designs kritiske potentiale

Et særligt fokus på konferencen var lagt på *kritisk design*, dvs. en tilgang til design, hvor design bruges eksperimentelt og udforskende til at afprøve muligheder og grænser for design. Virginia Tassinari, forsker på KHLim's Media & Design Academie i Genk, beskrev det sådan, at kritisk design er dér, hvor kritikken går fra at være teoretisk til at være konkret og fysisk – og derved folder sig ud som en etisk praksis, der også peger på nye handlingsmuligheder.

Clive Dilnot, professor ved Parsons The New School for Design i New York, pegede også på det særlige potentiale i design som en kritisk praksis.

Wunder. I senrenæssancen opstod fenomenet Wunderkammer som en samling af sjældne og mærkelige objekter, der kunne vække forundring. Da kreativitet ofte kan vækkes af en oprindelig nysgerrighed eller undren, blev Wunderkammeret brugt på konferencen som et forbillede for den måde, man aktivt kan frembringe udvikling.

Foto: Mads Nygaard Folkmann

”Ofte ser designfaget sig selv som en tjener for andre interesser, hvorved design ikke opfattes som en disciplin, der rejser nye problemer,” forklarede han.

”Men det er netop dét, design kan. Design kan bruges til at nytænke problemstillinger. Det helt særlige i designs måde at være kritisk på er, at design ikke er en negativ, analytisk kritik, men er en *affirmativ kritik*, der er åben over for forandring og nye muligheder,” forklarede han.

Alternative løsningsforslag

Design kan netop, ifølge Clive Dilnot, udøve en kritik ved at vise, hvordan et problem løses bedst muligt.

”Der er ikke tale om en kritik, der blot peger på, at noget er forkert. I stedet kan man sige, at gode designløsninger udøver en implicit kritik mulige dårlige løsninger. F.eks. ser jeg OXO good grips’ ergonomiske kartoffelskræller som en implicit kritik af alle de kartoffelskrællere, der ødelægger ens hænder, når man bruger dem,” sagde han. I sin diskussion af kritisk design pegede han videre til næste oplæg af Fiona Raby, partner i designvirksomheden Dunne & Raby i London og en af pionererne inden for arbejdet med design som en krydsning af kritisk diskussion og konkrete løsningsforslag.

Fiona Raby pegede på, at den diskuterende, kritiske dimension altid er en del af design.

”Design er en måde at stille spørgsmål på,” pointerede hun.

”Med design kan man opstille alternativer – det er en håndgribelig måde at udfordre den traditionelle tænkning på. Og det, der sker i denne proces, er egentlig blot det, der forventes af mange designere, nemlig at de udvider specifikationen af det, de er blevet bedt om at løse. Det er ganske enkelt en del af designeres kreative proces at arbejde kritisk og udfordre designets muligheder,” sagde hun.

Bagom fremtiden for design

Med de mange oplæg, både i plenum og i mindre grupper, og med mange møder i arbejdsgrupper undervejs vidnede konferencen om en lyst til og en ambition om at tage fat på udfordringerne for fremtidens design. Det drejede sig især om den måde, design kan forstås på som en disciplin, der både åbent kan udforske nyt territorium og samtidig sammenfatte udforskningens resultater til løsningsforslag.

Konferencen gav mulighed for at komme bagom design, som det udvikler sig i øjeblikket. I stedet for blot at registrere en udvikling blev forskningsperspektivet brugt til at diskutere præmisserne for den måde, design vil udvikle sig på fremover.

Industrialismens momenter. Minen er ude af drift, men tårnet står der endnu og er fredet. C-Mine-området består af en række bygninger, der alle skal bevares for eftertiden. Området er dermed et eksempel på den industriekultur, som både skal bevares og bringes ind i fremtiden. Et tilsvarende dansk eksempel kan ses hos Carlsberg i København, hvor produktionen er flyttet væk, og der bl.a. på basis af de historiske bygninger skal udvikles et nyt byområde.
Foto: Mads Nygaard Folkmann

Cumulus er en international sammenslutning af højere læreanstalter inden for kunst, design og medier

Danmarks Designskole var i 1990 blandt grundlæggerne af Cumulus-fælleskabet, der dengang talte i alt seks medlemmer. I 2009 var der 150 medlemmer inden for 42 lande, og på konferencen i Genk mødte 20 institutioner op som potentielle medlemmer.

Formålet er at opbygge og vedligeholde et dynamisk og fleksibelt forum, som bringer akademiske institutioner på højeste niveau fra hele verden sammen.

Der afholdes i regi af Cumulus to konferencer om året. Derudover er samarbejdet organiseret i seminarer, workshops og arbejdsgrupper.

Link til CUMULUS: www.cumulusassociation.org

Information om konferencen: www.cumulusbelgium.be

Værtsinstitutionen: www.khlim.be

C-Mine: www.c-mine.be

DANISH CENTRE FOR DESIGN RESEARCH

Danish Centre for Design Research - Center for Designforskning er Kulturministeriets paraplyorganisation for designforskningen ved Arkitektskolen Aarhus, Danmarks Designskole, Designskolen Kolding og Kunstakademiets Arkitektskole.

Danish Centre for Design Research bidrager til at opbygge og styrke dansk designforskning, til at formidle viden og til netværksdannelse nationalt og internationalt mellem forskningsinstitutioner, virksomheder og offentligheden.

MIND DESIGN

Danish Centre for Design Research - Center for Designforskning udgiver hver måned netmagasinet Mind Design på dansk og engelsk. Netmagasinet bringer artikler om udviklingen inden for designforskningen og formidler forskningens resultater til såvel forskere som praktikere og andre interesserede. Magasinet er gratis. Se mere på www.dcdr.dk/dk/minddesign

Danish Centre for Design Research
Philip de Langes Allé 10
1435 København K

+45 32 68 63 68
dcdr@dcdr.dk
www.dcdr.dk